

JACEK STOCHEL

## **Odpowiedzialność za naruszenie międzynarodowego prawa humanitarnego przez siły pokojowe Organizacji Narodów Zjednoczonych**

### **Streszczenie**

Operacje funkcjonujące na podstawie mandatu udzielonego przez Radę Bezpieczeństwa mają ponad siedemdziesięcioletnią tradycję. Wielokrotnie zaangażowane w rozwiązywanie konfliktów zbrojnych przyczyniały się do zapewnienia bezpieczeństwa i stabilizacji w świecie. W praktyce przybierały postać bądź to operacji danego państwa, operacji koalicyjnych, operacji innych organizacji międzynarodowych działających pod auspicjami Narodów Zjednoczonych, bądź misji Narodów Zjednoczonych złożonych z kontyngentów państw-kontrybutorów sił.

O ile operacje pod auspicjami Narodów Zjednoczonych niejednokrotnie, na mocy rozdziału VII Karty Narodów Zjednoczonych, były zaangażowane w działania ofensywne, a kwestia odpowiedzialności za ich działania była i jest przedmiotem wielu analiz prawnych i orzeczeń sądów, o tyle misje Narodów Zjednoczonych zawsze były postrzegane jako bezstronne, których działania miały charakter koncyliacyjny, służyły monitorowaniu procesów pokojowych, a użycie siły ograniczało się tylko do działań defensywnych. Tym samym operacje takie korzystały z ochrony prawnej, a każde działanie przeciwko nim było uznawane za łamanie prawa międzynarodowego.

Obecne zaangażowanie sił pokojowych Narodów Zjednoczonych znacznie wykracza poza tradycyjne rozumienie operacji utrzymania pokoju. Niejednokrotnie misje Narodów Zjednoczonych są upoważnione do użycia wszelkich możliwych środków zapewniających wykonanie zadań mandatowych, nie wyłączając użycia siły śmiertelnej, czy wręcz neutralizacji grup zbrojnych. Sytuacja taka sprawia, że w świetle Międzynarodowego Prawa Humanitarnego działania takie mogą zostać zinterpretowane jako zaangażowanie w dany konflikt zbrojny.

Opracowanie ma na celu ukazanie problemu, przed którym w niedalekim czasie stanie społeczność międzynarodowa chcąc skorzystać z misji Narodów Zjednoczonych jako instrumentu zapewniającego zażegnanie konfliktu zbrojnego i zapewnienie bezpieczeństwa w obszarze działania operacji. Pokazuje schemat podejmowania decyzji oraz podporządkowania, które w niektórych okolicznościach sprawiają, że misje Narodów Zjednoczonych zostaną pozbawione ochrony prawnej, a ponadto będzie można im przypisać odpowiedzialność za nieprzestrzeganie Międzynarodowego Prawa Humanitarnego.

**Słowa kluczowe:** Międzynarodowe Prawo Humanitarne – Narody Zjednoczone – operacje pokojowe – odpowiedzialność międzynarodowa